

„...a líra szelleme”

„Drága fiam, te nem tudtad, az ember csak akkor hal meg, amikor elfelejtük” – ezzel a *Molnár Ferenc* Liliomából vett idézettel kezdődött a soron következő, már hagyományosnak tekinthető szerda esti irodalmi teaház. Kicsit eltolódott az ötórás tea-zás, de ezt senki nem bánta, igaz, elég hideg volt a teremben, amely szerencsére nem jelentett jeges hangulatot. A finom epertea hamar elfogyott, mégsem éreztük rosszul magunkat a Zöldfás Katolikus Ifjúsági Központ és a Juhász Gyula Művelődési Központ közös programján. Erről *Gajdó Ágnes* egyetemi hallgató és *Szigeti Lajos Sándor* egyetemi tanár gondoskodott nagyszerűen. Közvetve *Baka István* is, hiszen az ő költészetete, „a líra szelleme” volt az est témája.

Szigeti Lajos csak *Baka* költészetéről kívánt beszélni – néha a megszokott mesélés lett belőle, amit könnyen elképzelhetnek azok, akik ismerik – arról, hogyan élt meg *Baka* minden élethelyzetet költőként, hiszen magát a létet is így élte meg. Igaz, írt a verseken kívül prózát és drámát is, Szigeti Lajos mégis inkább költőnek tartja. A prózába csak akkor tett „kirándulásokat”, amikor nem tudott verset írni. De a versek értelmezéséhez – éppen ezért – szükség van regényeinek, elbeszéléseinek, publicisztikájának ismeretére is.

A teaházat most is a szegediség jegyében – szegedi írók szegedi irodalmáról szegedieknek – hirdették meg, de a közönség számára a beszélgetés legelején kiderült, hogy ez a mostani alkalomra mégsem igaz teljesen. *Baka István* nem volt igazán szegedi, nem tudott igazán beilleszkedni Szeged életébe – nem azért, mert Szekszárdon született és oda tartozónak érezte magát, hiszen éppúgy szekszárdi sem volt. *Ilia Mi-*

hály tanár úr írta a *Gazdátlan hajók* előszavában, hogy Szegednek csak felnévelő szerepe van, megtartó ereje nincs. Ha valaki, akkór *Baka István*, az ő élete ezt kiválóan igazolja. Igaz, a költő alteregói közül van, amelyek a szegediségre utal (*Bakó András*), de ez csak virtuális szegediség (*József Attila*, *Ilia Mihály*, *Temesi Ferenc*, *Darvasi László*). *Baka* esetében nincs értelme helyhezkööttségről beszélni, mert Szekszárd is csak mint virtuális Szekszárd létezett számára – ezt példázza a *Képeslap* 1965-ből című verse is: ebben az angyalok segítségével jeleníti meg a várost (*Babits Mihály*, *Liszt Ferenc*, *Augus*, *Mészöly Miklós*).

Mégis Szegedhez „köti” a *Kincskereső* folyóirat, amelynek szerkesztője volt, és szereplője a *Kincskereső-táborok*nak, találkozóknak. Ezek az összejövetelek meghatározó élményt jelentettek a *kincskereső*knak – erről mesélt *Gajdó Ágnes* is, aki részt vett ezekben a táborokban, találkoztott *Bakával*, akinek a rajnaplóba írt bejegyzését fel is olvasta nekünk.

A *Kincskereső* mellett a *Gazdátlan hajók* című antológia is fontos volt *Baka István* számára, bár a megjelenés körüli nehézségek következtében neve nem szerepelt szerkesztőként a kötetben. Versei viszont olvashatók az antológiában, olyan fiatal költők művei mellett, akiknek ő volt a mestere, akiket jó szándékkal segített, támogatott.

Sajnos *Baka István* még nem került be a szélesebb irodalmi köztudatba, amelynek több oka is van. Részben politikai okok, részben a kánonképzés-kánonképződés, részben az irodalom főváros-központúsága (bár *Baka* tudatosan vállalta a vidéki szere-

pet) és irodalmunk helyzete. Pedig megvan a helye a kánonban, már a „küszöbön” áll, s azoknak, akik monográfiát, könyvet írnak róla – köztük *Szigeti Lajos Sándor* is –, az a feladatuk, hogy segítsék ennek a „küszöbnek” az átlépését. *Szigeti Lajos* azonban nem hagyományos monográfiát akar írni, hanem olyan esszét, amelyben – szándéka szerint – maga *Baka István* is megszólal. A leendő könyv egy része már elkészült, három fejezete meg is jelent (*Tiszatáj*, *Új Dunatáj*, *Forrás*), és a könyv megjelenése előtt már áprilisban olvashatunk újabb részletet a *Tiszatájban*. Ebből számunkra is kiderül, hogyan kíván *Szigeti Lajos Baka Istvánról* írni. A közönségnek néhány részletet felolvastott, de hangsúlyozta a könyvterv bemutatása közben, hogy olyasvalamiről most nem akar beszélni, amit még nem írt meg, mert fél attól, ha kibeszéli magából a még meg nem fogalmazott gondolatokat, akkor nem fogja tudni így megírni a könyvet.

A beszélgetés során *Gajdó Ágnes* utalt – több egyéb motívum mellett – *Baka* Istenkeresésére és a bűnre – *József Attilával* állítva őt párhuzamba. *Gajdó Ágnes* szerint azonban a „bűntelen bűnösség” kérdésében *Baka* ironikusabb *József Attilánál*, és *Istenkeresésük* is más: *Baka* az angyalokban hitt. *Szekszárdi síremléke* is egy angyalt ábrázol, de – szerencsére – nem a hagyományos módon. (Édesanyjának is az volt a vágya, hogy egy angyal legyen a fia síremlékén.)

Az est meggyőzőtt bennünket arról, hogy *Baka István* költőként is megszületett már másodjára, és talán „felnőttkora” sincs messze.

